

פ.ר.ו.ק.ל סס' 122/ג

מישיבת ועדת הכספים, שהתקיימה ביום ה' ה'
ב"ח בתמוז תשי"ד (29.7.54) בטעה 15.30.

- ברכור: חברי הועדה:
- י. גורי - היו"ר
 - ח. למדן
 - א. סטופ
 - ח. רובין
 - ש. בז'רנו
 - ח. אריאב
 - י. פורדר
 - י. בדר

- סוזבנים:
- סר החקלאות פ. נפתלי
 - סר הורוביץ
 - סר ברט - מטעם הנהלת הבנק הלאומי
 - סר ליטן - מטעם האוצר
 - סר ספיבק - מטעם האוצר

סדר-היום:
1. סמיעת חוות-דעת מוכחים כלכליים על חוק בנק ישראל.

אני פותחת את הישיבה.

ס' היו"ר ח. למדן:

אנו בטעם חוות-דעתו של סר ליטן על חוק

בנק ישראל.

סר הורוביץ:
ברצוני לומר כמה סלים על הקטר של סן ליטן עם חוק בנק ישראל. סר ליטן עיבד את הסייטה הראשונה של החוק, ואחרי כן הסתמך בישיבות, בעת שהוכנסו התיקונים לסייטה הראשונה. באטצע העבודה נסע סר ליטן לסיוור טיוחד בחו"ל, כדי ללמוד מבנקים מרכזיים אחרים. בסיוור זה הוא נפגש עם כמטחים מסדרגה גבוהה.

סר ליטן:
יש לי הרגשה כלפי חוק זה כמו אב כלפי הילד, אשר התפתח לאו דווקא כפי שהאב רצה, אבל בכל זאת יש לו, לאב, סימפטיה כלפי הילד. אני טוכרח לוטר שלא צריך להגזים יותר מדי בחסיבותם של סעיפים מסויימים. בדרך-כלל התוצאות טובות, סאם החוק מנוצע ברוח טובהוהכרת, לא חשוב אם הוא בכל סעיפיו נותן ביטוי לכל פרט ופרט.

היו מספר שאלות בטחלוקת, היו גם שאלות אחרות שלא פאו לידי ביטוי. אני באופן איטי אסרת שחבל טאד שלא כתוב דבר על "אקונוסיקל דפרטמנט"; לא צריך רק לתת זכות להקים טאלקה למחקר, אלא צריך להטיל חובה על הבנק, לגבט לעצמו פוליטיקה יטודית לזמן ארוך.

לסאלת הארגון: אין חשובה לי צורת הארגון, אלא חשובות לי מטרות מסויימות שאפשר להבטיח על ידי צורת ארגון מסויימת. אחת המטרות האלה צריכה להיות, שבגיצוע פעולותיו, על הבנק לא צריכה להיות כל השפעה פוליטית-מפלגתית. הבנק צריך להיות אוטונומי, והנגיד צריך להיות אחראי שהפוליטיקה של הבנק תהיה הולטת את הפוליטיקה הכללית של המטטלה. בדרך-כלל חוטבים שהסקפה לזמן ארוך אינה בליוק אותה הסקפה כפי שהיא לזמן קצר, בחיים הפוליטיים-טכסיטיים של יום-יום. בגלל זה כתוב בחוקי הרבה ארצות, שחברי פרלמנט אינם יכולים להיות חברי הנהלת הבנק.

דבר שליטי, אשר ביחוד טספיע על שיתוף פעולה עם מוסדות כספיים אחרים הוא, כי צריך להיות ברור שכל ההוראות שהבנק יוציא, צריכות להיות הוראות כלליות, לא הוראות ספציפיות לבנק זה או אחר, ויש לטאול אם לא היה יותר טוב, לכתוב כבר בסעיף 53, לפיו יכול הנגיד להטיל ריבית על עבירות בדבר הליקבדיות, שהיא יהיה גדול הריבית, או הקנס, כפי שזה טופיע בהרבה חוקים אחרים.

בסעיף 28 כתוב שהבנק יהיה רשאי להוציא טבע בסכום שיקבע הנגיד בהתייעצות עם הועדה באיסור המטסלה. אני כתבתי לטר הורוביץ על סעיף זה שלפי דעתי אינו הולם את המציאות. צריך להיות ברור שהקהל קובע את כמות הסטרות. הבנק יכול, על ידי צמצום והרחבת האסראי, לקבוע את כמות הפקדונות, אבל איזה חלק יהפך למזוטנים - זה הקהל קובע ולא המטסלה ולא הנגיד. דווקא בשנים האחרונות אנו רואים שינויים טרחיקיים. לכת ביחד בין הכסף הבנקאי לבין הכסף המזוטן. הייתי טוכן לוטר שהבנק יהיה רשאי להוציא טבע בסכום שיקבע על ידי הבנק. הבנק טוכר אטנס להודיע למטסלה, במידה שיש שינויים ניכרים, אבל זה דבר לגמרי אחר, וזה כתוב בסעיף 37. אולם לכתוב שהמטסלה צריכה לאשר דבר שאין לה שליטה עליו, אין כל טעם.

מה בנוגע לסילינג?

י. בדר;

טוכרחים לקבוע סילינג, אבל המטסלה תהיה פסיבית. ברגע שעוברים את הסילינג, המטסלה צריכה להכריח את הקהל להסתמט בשקים ולא במזוטנים.

טר ליפן;

אשר לארגון ההנהלה של הבנק: אני טרגיש חובה לוטר כמה מלים על טאלה זו, אשר עוסדת במרכז הויכוח - נגיד ושני סגנים וטועצה טיעצת או הנהלה של הבנק. אני באופן איסי אינוי טבכר את הטידור של שני סגנים, כי לפעטה הנגיד בעצמו אחראי בעד זה שהפולטיטיקה של הבנק תתאים לפולטיטיקה הכללית של המטסלה. הוא האיט האחראי על ביצוע סדיניות הבנק. הסגן, שברן-כלל אינו קטור בהסקפות ספלגתיות של היום או טחר, הוא איט הסקצוע. סום מטסלה לא תסבול נגיד אשר סתנגד באופן יסודי לסדיניותה היא, אבל אין זה נוגע כלל לסגן הנגיד, אשר רואים בו את האיט המבצע את הביצוע הטעשי, איט סקצוע גרידא בלי תפקידים פולטיטיים אחרים.

אשר לסאלת הועדה המיעצת או ההנהלה, אין לי השקפות פולטיטיות בענינים אלה, ואני חושב שייגרם נזק לעצם הענין אם ישתמשו בניסוקים פולטיטיים בוויכוח זה. ההתפתחות המודרנית בחקיקת חוקים לבנקים טרכזיים הולכת בכיוון של חיזוק העסדה של הנגיד. וכל המוסחים הבנולאומיים, שאתם ביברתי - ודיברתי כטעט עם כולם - הם בדעה זו, שכיוון זה נכון, טרק איט אחד יכול לבצע. אולם נשאלת השאלה, האם רק איט אחד יכול לקבוע את הסדיניות. בטאלה זו ישנן חלוקי-דעות. אני דיברתי עם אנשים שעברו, או ענבריים, כמור נגיד בבנקים טרכזיים טודרנים, וכולם טאלתי לדעתם, האם רצוי טגם איט אחד יהיה אחראי לקביעת הסדיניות. (זו הייתה אחת הנקודות, שלגביה לא הגענו לדעה אחת) רוב האנשים ענו לי שלא נוח להם לטלא את שני התפקידים ביחד, כמו סטנהל כללי של בנק רוצה להשען על אחריות ההנהלה, כך גם הם העדיפו להשען על אחריות הבורד. אשר לי אדם כמו אקסטיר, שהיה הרבה זמן נגיד של הבנק הטרכזי בצילון, טנוח לו, כטיט על ידו 2 - 3 אנשים טאיכות גבוהה כדי להתיעץ אתם לפני סטחלים באופן סופי. נוסף על זה אטרו טצורה זו היא יותר דטוקרטית.

טכחינת קביעת הפולטיטיקה אני נגד כל גוף גדול. לא הייתי סתנגד לטועצה טיעצת, או טועצה טיט לה תפקידים אדטיניסטרטיביים, ולא טוכרחים לקרוא לה דווקא טיעצת, אפטר לתת לה אפטרות גם לעשות פעולות טכניות - בדיקת טאזונים וכו' - אולם בראש הבנק צריכה להיות קבוצה קטנה בת 3, או טכטיסום, 5 איט כמור הנהלה שהנגיד הוא היוטב ראש טלה.

מר ברט:

חוק כמו חוק זה מוכרח להיות טאד גמיט;
 אין ברירה אחרת מפני שאי אפשר לראות טראס
 את התפתחות הדברים לגבי הסנים שתבאנה. לפיכך הסמכות הכלולה בחוקים כאלה
 עוברת פי כמה על כל מה שהסנססחים והמבצעים אותם באמת מתכוונים לבצע
 ולעשות. אבל אין ברירה טאטר לכתוב דברים, אטר אילו היו מקבלים אותם
 כפי שהם כתובים, היו מבהילים הרבה אנשים הסוכרחים לחיות תחת חוק כזה.
 מתוך זה נובע, שיש חסינות, לפי דעתי חינוכית, לשאלת מבנה ההנהלה והביצוע.
 אילו זה היה חוק, אטר יכולים לכתוב בו באופן ברור איזה עונש מטילים על
 כל עבירה ועבירה - ואני מסכים שבמקרה זה הסופטים צריכים להיות אנשים
 חשובים ורציניים - אפשר לוטר טהכל ברור ומוגדר. אולם לגבי חוק על בנק
 מרכזי דבר זה בלתי אפשרי, מפני שהחוק צריך להיות יותר מדי רחב וגמיט.
 ולפיכך הבעיה היא לא בסמכויות הכתובות בחוק - קצת יותר או קצת פחות אין
 זה חשוב - כי אם בני צוע החוק, וכאן לדאבוני הגדול אני מבדל בדעה
 מידידי שניסחו את החוק. אני בעצמי הייתי חבר הועדה הסנססחת, אולם חליתי
 כמעט בהתחילת העבודה, ובמסך שנת מחלתי קיבל החוק את ניסוחו העיקרי.

חברי, שהו את הועדה, בנו מסום מה
 את הביצוע של החוק נצורה אטר בה הכל מוטל על איש אחד, והוא הוא המבצע
 בכל הסובבים. כאשר קראתי את החוק טאד נבהלתי, והתחלתי לפחד מה יצא מזה,
 התחלתי לנהל שיחות עם מנסחי החוק. ואם בי אינני יודע אם זה היה תחת
 ההטפה של השיחות הללו, בכל אופן לאט לאט הוכנסו תיקונים בחוק, שבאופן
 פורמלי מסנים את הטובה בנידון זה, ואסום נטאר הנגיד המבצע היחיד, אך
 כמעט בכל הסעיפים החשובים כתוב שהוא פועל אחרי התייעצות אם ועדה סיעצת
 ובאיטור הטטטלה. אך דעתי היא טאין בזה סיפור יסודי מפני שאינני רואה
 את הדבר כמעטי. טום אדם, ויהיה הטוב ביותר, אינו יכול לעבוד בצורה זנ,
 טבכל פעולה רצינית הוא רץ, מצד אחד, אל הועדה הסיעצת, ומצד שני - אל
 הטטטלה על טנה לקבל טטנה איטור. אם אדם צריך לעבוד עם גוף, הגוף צריך
 להיות יחד אטר; ואם הוא יוטב בתוך המנהלה, יחד עם המנהלה הוא יכול
 לעשות כל פעולה. הסידור המוצע בחוק אינו רציני, לדעתי, טטעטיט מעטיים.
 כך אי אפשר לעבוד, גם מפני שהפעולות הן יותר מדי רציניות ויותר מדי
 דורסות לעקוב אחרי הכתרחס, ואין ועדה סיעצת, אטר תאסף אחת לטבועים,
 יכולה לטלא תפקיד זה במידה הרצויה והראויה.

התוכחתי על כך מספר פעמים עם טר הורוביץ,
 והוא בדעה שהטטטלה תטיל את הדבר על גוף מצומצם, אטר יוכל להיות בטגע
 עם הנגיד, ולדעתו הסידור הזה יצליח. אני מרטה לי להטיל ספק על כך טכטה
 טעטיט.

כאטר הטטטלה טטילה תפקידים טטוייטיים על
 ועדה, היא, לפי הבטירן שלנו, מקטרת את עצמה עם מפתח, ויוצא שהועדה
 היא בת 7 אנטיט; ו-7 אנטיט בטום פניט ואופן אינם יכולים להיות
 בקיאים במידה מספיקה בכל הענינים הקטורים בפעולת הועדה, ענינים אשר
 ברובם הגדול זרים להם, על טנת טיוכלו להכריע, כפי טזה כתוב בחוק.
 אין לנו 7 כלכלנים בתוך הטטטלה, אפילו אם יהיו 7 כלכלנים, הרי הבחירה
 תיעטה לפי מפתח, והטאלות הן טאד מפציפיות, דורסות ליטוד וידיעה טיורחת.
 ועדה כזו אינה יכולה לטלא את הטוטל עליה, אין היא יכולה לטלא אותו
 תפקיד טטנהלה יכולה לטלא. טנהלה אני קורא לגוף מצומצם של 4 - 5 אנטיט,
 שלפי טבע הדברים הנגיד עומד בראשן. אנטיט אלה אינם מחוייבים להיות יום-
 יום במטודי הבנק, אבל הם צריכים להביט על תפקיד זה כעל אחד התפקידים
 החשובים שלהם, הטאפטר להם לקבל יום-יום חומר, להיות פעם-פעמיט בטבוע
 במטרד, לטוחח עם הנגיד ולהיות בטגע עם צטרת הפקידות, כפי טזאת עוטה
 טנהלה בחברה מסודרת. אם נעטה את הדבר כך, נוכל להיות בטוחים - במידה
 והטטטלה תבחר באנטיט הכתאיטים - שההחלטות תתקבלנה ביטוב הדעת, אחרי
 טיקול רב וידיעת החוטד, ידיעת הבעיות הקטורות בדברים טעליהם יוחלט,
 ובאותה מידה של אחריות אטר מוטלת על גוף זה, טיהיה בעתיד הגוף המרכזי
 להדרכת הכלכלה שלנו. אני טאד מקווה שהחברים מעריכים את חסיבותו של הטוטד
 הזה; אין בטוינה טוטד אטר חסיבותו הכלכלית יכולה להטתוות עם חסיבותו של
 הבנק המרכזי.

ברצוני לדבר על הצדדים האחרים של אותה
 בעיה, וברצוני להביא בפניכם ניטוקים אחרים, אשר כולם טובילים לאותה
 מטקנה שהסקתי. יש היום כמעט בכל ארצות התבל בנקים מרכזיים; אין בכל
 העולם דוגטה לאותו מבנה אטר מנסחי החוק הציעו בחוק שלנו.

הבאתי אתי ספר שהופיע לפני מספר שבועות, מחקר שנעשה באסטרקיה על בעיות הסדיניות הטונטריות. בחלק הראשון יסנה טבלה אשר מראה איך, בארצות העיקריות, סורכנות ההנהלות של הבנקים המרכזיים. טבלה זו לא תמצאו אף ארץ אחת אשר בחרה בנגיד ותו לא. היתה תקופה מסויימת באיטליה שטבנה ההנהלה דמה לזה הנוצע אצלנו - בנגיד ומסמלה - אבל גם שם תיקנו את הדבר לפני 6 שבועות. שזה אני מסיק שהצעה זו אינה יכולה להיות מקרה. אי אפשר להניח שעשרות סדיניות, אשר נתנסו בטאלה זו, כולן סגרו ואנו מצאנו את הדרך הטובה ביותר. אני טעריך שאם את התבונה והחכמה של עוננו, אבל אינני אוסר שבדברים כאלה, הדורשים גם בטיון וגם טוטחיות, אנו עולים במידה כזאת על כל יתר הארצות שיכולים להניח כי מצאנו יס מאין, קונסטרוקציה יותר טובה מאשר בכל יתר הארצות.

אני מניח שזה טוסכס בין כולם, כי ההון העיקרי של הבנק המרכזי זהו האטון הבינלאומי הניתן לבנק כזה. לטענה ההון מלידות ישראליות הוא בהתחלה פיקטיבי, אבל ההון העיקרי הדרוש לבנק כמים לסתיה זהו האטון הבינלאומי. ואינני חושב שהבנק המרכזי שלנו ירכוש לו את האטון הבינלאומי על ידי זה שהוא עושה טהפכה יסודית בכל הקונסטרוקציה המקובלת ביהר הסדיניות. אינני אוסר שאנו צריכים ללכת בדיוק בדרך בה הלכו יתר הסדיניות, אבל אני אוסר בהחלט שאין אנו רשאים - גם לו הייתי בדעה שהדבר טוב יותר - לבנות מבנה טהפכני יס מאין, שכל פי סיקרא את החוק שלנו יסתומם עליו ויאסר: איזה טן בריה נולדה שם.

טוזר אנלי לומר זאת בצורה זו, אבל חוק זה - ואני טוכן לומר שלא בדיוק באותה חסיבות - לא ירכוש לבנק אטון גם בפנים הארץ. טאלה זו אינה טאלה איטית, אין זה חשוב בדגע זה אם טר הורוביץ יהיה הנגיד של הבנק או מישהו אחר. אבל אין אנו מסוגלים, לפי כל החינוך והמסורת, להתחייב באותה מידת אטון להחלטות הנובעות מאיט אחד מאשר להחלטות הנובעות מכמה אנשים. וכאן דעתו סיצנת את דעתו של האיט הטשוט ולאן דווקא של איט הבנק. ואני מתכנס גם על התנובות שהיו בציבור ובכנסת. אם נראה כיצד דיברו בציגי רוב הספליגות בכנסת, ואיך כתבו אנשים בעתונות, נדמה לי שגם זה מראה שהציבור אינו טוכן לקבל את הקונסטרוקציה הזו כקונסטרוקציה אשר בה המטסלה טהונה, בורד" רציני, שכל ההחלטות תהיינה החלטות המטסלה. לפיכך אני בדעה, שגם לסם חיזור האטון הפנימי בתוך הארץ, אנו מחוייבים להקים מנהלה שתהיה בתוך העיניים, אשר היא היא המחליטה, והדברים צריכים להגיע למטסלה במקרה של חלוקי דעות רציניים בתוך הגוף הזה ובמקרה שהמטסלה בדעה שהגוף הזה אינו מבצע את הסדיניות שלה. המטסלה ודאי תרכיב את ההנהלה בצורה כזו, שהיא בנאטבות מבצע את הסדיניות שלה, ובמידה שלא כן יהיה הדבר, חברי ההנהלה יהיו מספיק הגונים כדי להתפטר. לכן, האפשרות הטעסית של התבקסות בין סדיניות ההנלה של הבנק לבין סדיניות המטסלה היא קטנטונת. אבל אנו נסיג על ידי זה, טאותן החלטות, שהיו צריכות להתקבל כתוצאה מתהליך טטובך ובלתי טעסי - בנגיד + ועדה סייעת + איסור מטעם המטסלה - מתקבלנה באופן נורמלי על ידי הגוף המטוגל לקבלן.

יס והבנק המרכזי צריך להיות כרסן טאד רציני לסר האוצר. אם הבנק מבצע את הפוליטיקה הכללית של המטסלה, אין זה מנוע שהוא יעמוד בניגוד לסר האוצר. כי סר האוצר הרבה פעמים נמצא בדוחק וטוכרח להסתמס באמצעים בלתי אורטודוקסיים, יבם כל כך רצויים טבחיות הסדיניות הכלכלית באותו זמן. במקרים אלה הבנק המרכזי עומד כרסן כלטהו. ואז הבנק המרכזי אינו פופולרי אצל סר האוצר וגם אנלי אצל הקהל, אשר היה מעדיף את הסדיניות של סר האוצר. וזה מטס לא ניתן להעשות, בנגיד יקבל את כל האחריות עליו, שהוא יהיה היוזם והוא יהיה האיט המבצע, האיט אשר יטא בעול, נגד דעת הציבור. וסר האוצר. וגם לו היה אוסר לנו בנגיד זה או אחר: אני טוכן לקבל תפקיד זה עלי, הייתי עונה לו: על תבזבו את כחה, טוטב טבכל העיניים האלה תמסוך על חבריך, שתקבלו יחד החלטה, שלא תהיה אתה האיט אשר כל החצים טכוונים אליו.

אביא עוד נימוק נוסף, ואני מבקט לא לראות בזה כל יחס איטי, כי כאן אני מדבר על מבנה המנהלה ולא על בנגיד זה או אחר. אין לטצוא, אפילו בנס טן הטסים, אדם אחד אשר יקפל בקרבו את כל אותן התכונות הנחוצות למנהלה של הבנק. יס סתי תכוונות, אשר כמעט תמיד טנובדות, זו לזו, ואשר נחוצות סתיהן למנהלה - גאוניות, הברקה - טה שקוראים גניאליטט - טצד אחד וטיקול דעת, יטוב הדעת, תכוונות של אדם מלי טבריך, אשר יום-יום וטעה-טעה הולך בעקבות אותה עבודה שהוא צריך לעשות, טצד טבי.

סתי תכונות אלה אינן נמצאות באיט אחד. לנו היה בסיסן כזה בגרמניה, עם דירקטור טאד גביאלי אשר נכסל בגלל גאוניותו והכסיל את הבנק אשר הצליח לעלות מעלה מעלה בזמן קצר. והיו גם בנקים עם דירקטורים פחות גאוניים, אבל בסופו של דבר הבנקים שלהם נתקיימו. בתוך הסנהלה של הבנק המרכזי צריכים להיות איש זה וזה, בעלי סתי תכונות אלו. אם בוחרים בראשון או בשני בלבד, זה חבל טאד, מפני שאדם אחד אינו יכול לשלם את הדברים שנחוצים לבנק מרכזי, שבו מתקבלות החלטות הדורשות באמת גאוניות. אם אנו לא נדאג לזה שבגוף זה יהיו אנשים בעלי תכונות טובות, ובתוכם אותן תכונות שהזכרתי, אני אוסר שאנו לא נשלם את המוטל עלינו ונכסל.

ועד נימוק נוסף: הועדות הטיענות, לפי כל הנסיון שלי - והוא די גדול בעמדה ציבורית - גורלן להתנוון. לא ראיתי בחיי ועדה טיענות שהארה חיה. אתן סתי דוגמאות שהארץ.

ישנה ועדה טיענות לענייני הבנקאות, ויש לי הכבוד להיות חבר בה. הועדה הזו מטרתה לעשות ככוחה, ובלי לפגוע בכבודו של מישהו אומר שהועדה הזו התנוונה. לפני שנה ורבע החליטה הועדה על ליקבידיות של 90%, והחליטה לחזור ולבחון החלטה זו כל שלשה חדשים כדי לברר אם מוצדק להחזיק בהוראה זו. עברו בינתיים 4 רבעונים, ולא קם לא היו ר, מר הופייץ, לא סבנו, מר הורוביץ, ולא אנוכי כדי להביא את הדבר לדיון. וזהו דבר חשוב מאד, שדווקא ברגע זה יש לו חשיבות גדולה, כי דעתו של מר הורוביץ ומר בר-יוסף היא שבזמן זה אנו צריכים להחזיק בליקבידיות של 90%. אף אחד לא התעורר לוטר; עברו כבר 5 טועדים שהיינו צריכים לדון על זה. זה לא היה קורה אילו ועדה זו במקום ועדה טיענות היתה גוף דומה לסנהלה, אשר נמצא יום יום בעניינם ואשר יודע שהאחריות מוטלת עליו.

דוגמה שניה: בענין הפטרת הקפאת האסראי. בענין זה פנתה הממשלה לפני חדשים אל הטועצה הכלכלית וביקשה אותה לדון בענין ולהציע הצעות. הטועצה דנה על זה פעמים מספר ואחרי כן הקימה ועדת טענה, והיה לי הכבוד להיות יו"ר ועדת הטענה. בתאריך קרוב ל-5 ביולי שאל אותי המזכיר אם אנו מוכנים לדיון, כי ב-5 ביולי ישנה ישיבה של הטועצה הכלכלית. אסרתי לו כי איננו מוכנים עדיין, כי הזמננו את הסנהלה הכללית של מר האוצר בתור עד והוא דחה את הופעתו בסבוע שלם, אסרתי שאנו מוכנים לתת דו"ח רק ב-12 לחודש. הוא סר זאת למסמלה, אבל הסרית הכלכליים לא שמעו לעצה, מפני שהטועצה הכלכלית היא גוף טיעון, והציאו אותנו למצב המגוחך שאחרי סתי ישיבות של המליאה ו-4 ישיבות של ועדת הטענה, קראו בעתון שעל אותו נושא שאנו דנים עליו החליטו הסרית הכלכליים. שלחת מברק וסאלתי אם עלינו להמשיך את עבודתנו, התשובה היתה להמשיך, וב-12 לחודש מסרנו דו"ח מאד טקיף, אשר לא הגיע לסרית הכלכליים, מפני שהם החליטו כבר. אם אף אחד איננו מביט על עבודתן של הועדות הטיענות מדוע הן תעשינה את המוטל עליהן? אין סום סיכויים שבעתיד גורלה של ועדת טיענות זו, הטוענת בחוק בנק ישראל, יהיה אחר מאשר גורלן של כל הועדות הטיענות.

ואילו הטועצה הטיענות היא בכלל קיטום ואף אחד לא מחטיב אותה כרצינית. 15 אנשים המטאספים פעם בחודשיים, ברור שאין להם כל ערך, לכן על טועצה זו אינני מדבר אפילו. אבל הועדה הטיענות, אשר נותנים לה חשיבות כל כך גדולה, לא אהיה נביא אבל אוסר, שאם תרסטו את הדבר, שבמקרה ויתקבל החוק כפי שהוא טועה, אין לי סום ספק שבגייע לתוצאה סחזית טראט.

אינני יכול לסיים אלא בזה להביא את בקסתי העמוקה ביותר שאתם תסקלו את השאלה הזו יותר מאשר כל שאלה אחרת בחוק זה, מפני שטעות בסעיף זה או אחר לא תזיק, אם תהיה הנהלה נבונה אשר סוקלת את כל האספקטים ומביעה להחלטה אחרי טיקול דעת רציני, ולא בתור אורחים הסופיעים פעמיים בחודש ומקבלים החלטות. אני רואה בשאלה זו שאלה מדרגה ראשונה. עם חוק טוב ועם מנהלה נבונה אני בטוח שנוכל לקדם את הכלכלה שלנו בצעדים רציניים. יחד עם זה אני בטוח שבצורה הנוכחית - ואינני מתכוון לסר הורוביץ חס וחלילה - העבודה תכסל, הבנקאות תסבול, הכלכלה לא תתקדם אלא גם היא תסבול קשה.

היו"ר י. גורדי:

ברצוני להציג סמי טאלות, שהן בעצם טאלה אחת אבל בניסוחים שונים.

(א) בחוק מצאתי כ-15 סעיפים אשר מציגים באילו ענינים החלטותיו של הנגיד זקוקות לאיסור המטסלה; האם מקורות טבט הסקפתן מסתבר מאליו שיש צורך גם לגרוע וגם להוסיף בכדי להתאים את החוק למבנה אשר אתה גורס אותו?

(ב) אמרת שהבנק זקוק לאסון - גם בפנים וגם בחוץ; ומסוגי הטעמים כאחד אתה חושב שהמבנה שאתה גורס הוא טוב יותר. האם אינך סבור שמבחינה אחת, מכל מקום, מבחינת האסון בפנים - ואתה הגדרת את המטסליות של עטנו כפי שהגדרת - לא עלול להחליש האסון כלפי הבנק, אם יגבילו את סמכויות המטסלה? כי מסתבר מאליו שצריך לגרוע מסמכויות המטסלה ולהוסיף לסמכויות ההנהלה.

(ג) האם אינך חושב שהנהלה, שיש בידה מכסיר כמו בנק מרכזי, שהוא מקור לסלסון עצום, מספיק אנשים אלה שיהיו את ההנהלה - ויהיו האנשים הטובים ביותר והטובים ביותר - לא יאפו להתעצמות במסך הזמן, לרכז בידיהם סלסון ככל האפשר גדול, דבר שהוא בטבע האדם, ואין כאן ענין של הרכב מפלגתי. גם אילו בגוף זה היו יושבים 5 - 6 אנשים שהיו מסתייכים לאותו זרם פוליטי שאני מסתיין אליו, לא הייתי פטור מחשש זה. מתוך עבודתי הציבורית למדתי לדעת שאסור לרכז בידי מספר אנשים, שאינם תלויים בבחירה ישירה על ידי העם, סמכויות רחבות מדי.

ס. בז'רנו:

אני בהחלט מסכים עם דעתו של מר ברט, שהנקודת המרכזית היא אותה נקודה שהיא דיבר עליה. ואמנע לפי טעה מלסאול טאלות שהייתי רוצה להציגן, בקשר לסעיפים שחשיבותם פחותה מחשיבות הענין המרכזי. המצב היום הוא כזה שטר האוצר מעוניין ועמד על כך שהחוק יופעל ככל האפשר מהר ולוחץ על הועדה שהחוק יתקבל בכנסת לפני הפגרא; ברור, שאם אנו נגיע לידי מסקנה שיש לשנות את מבנה הבנק, זה עלול לעכב את קבלת החוק; האם מר ברט חושב, שחשיבותם של אותם נימוקים שהוא הביא מכריעה גם בטאלה זו, שאפילו אם הדבר יגרום לדחיית קבלת החוק במספר חדשים, אין לוותר על העטרה הזו ביחס להנהלת הבנק?

(ב) אשר לסמכויות הבנק הנובעות מפקודת הבנקים; החוק הזה נותן למטסלה את הסמכות להעביר לבנק המרכזי את הסמכויות הנובעות מפקודת הבנקים. אולי ד"ר ברט בדעה שבנושא זה יש לו גם כן להסביר מסו.

ד.א. גניחובסקי:

ברצוני לבקש את מר ברט שיאמר לנו מהי דעת הבנקאות בארץ בטאלה חסובה זו שהוא

הרחיב את הדיבור עליה.

אשר לסעיף 58, הנותן לבנק סמכות לקבוע את סער הריבית המכסימלית, האם פירוש הדבר שהבנק יוכל לקבוע סערי ריבית שונים למטרות שונות, למשל סער ריבית לחקלאות; לתעסיה וכו'? אני רואה בזה סכנה, אם לא תהיה הנהלה, כי הארץ תחולק לאיזורי השפעה שונים, אשר יתהוו מהסערים השונים של ריבית עלול הבנק להנהיג. הייתי רוצה לסמוע את דעתו של ד"ר ברט בסעיף זה.

ח. אריאב:

דעתו של מר ברט הזדהת בדעתי שהבעתי בפני הכנסת, ומזמן לא היתה לי אפשרות לסמוע שקירה בנויה כה טוב. הטאלה שלי היא בקשר עם תפקידה של הנהלת הבנק; כאן יש טאלה של דקטורה כלכלית או דקטור כלכלי, האם להסאיר סמכות זאת בידי אדם אחד או בידי מספר אנשים שיהיו הנהלה מצומצמת; אם תהיה הנהלה, האם הדבר מחייב לשנות את כל הסעיפים בהם מופיעות המלים, באיסור המטסלה? אני מתאר לי שהנהלה תהיה במקום הנגיד, והצורך באיסור המטסלה לא יבוטל, אלא שרוב המקרים יהיה זה איסור פורמלי, מפני שבהנהלה דאג יהיו אחד או שני סרים, באופן שהקונטקט עם המטסלה יהיה אטיף ותמיד. פירוש הדבר שלא יוכל להתהוות מצב כזה שתהיה דקטורה כלכלית נפרדת ממדיניותה של המטסלה. אם בכל הסעיפים שהוזכרו יסארו המלים, באיסור המטסלה, אני מסער שהאיסור יהיה ברוב המקרים פורמלי.

א) מה דעתו של מר ברט בסאלת חובת הכיסוי,
או חוסר כיסוי, של המטבע?

ח. רובין:

ב) מה דעתי של מר ברט על כך שאין חובת
פירסום מטסי על המטבע במחזור? האם זה עלול לערער את אמון הקהל?

ג) מה דעתו של מר ברט בקשר להצעה להעביר
את סטכיות הפיקוח על מטבע חוץ מידי המטטלה לידי הבנק? האם ישנה אפשרות
של חלוקת הסטכיות של הפיקוח על המטבע הזר בין המטטלה ובין הבנק? מי
יתן רסיונות יבוא במידה והפיקוח על מטבע חוץ יימסר לידי הבנק?

ד) האם מר ברט מחייב את הפרינציפ שלא
תהיה ריבית קבועה, מכסימלית? האם הריבית צריכה להיקבע לפרקי זמן
קבועים, או אפשר לתת סמכות לבנק לקבוע את סערי הריבית מדי שבוע בשבוע?
האם מותר לקבוע שיעורי ריבית סוונים לגבי צרכים סוונים?

ח. למדן:

שאלתי נוגעת לסאלת העיקרית. מר ברט אמר
שהנהלת הבנק כהנהלה יכולה לעטוף במטב
של קונפליקט כלפי הקהל וכלפי מר האוצר, וטוב כשיס קולקטיב סנוטא באחריות
במקום איס אחד; לפי דעתי מצב כזה יכול להיווצר בטקרה שהנהלה היא
עצמאית והחלטותיה אינן סעונות איסור המטטלה. אני סואלת מהו הבסיס
הקונסטרוקטיוני, ובמסוסי, סנותן לקבוצת אנשים זו - ותהיה היא קבוצה
גאונית ובעלת כשרון בנקאי מסמכות כזו, סניתנה לה למעסה על ידי המטטלה,
וזכות להתיצב בקונפליקט עם הציבור ועם המטטלה, בסם אותה אוביקטיביות
מוטלטת סיכולה להיות רק להנהלה?

י. פורזר:

אני רואה את הבעיה קצת אחרת מאשר נצטיירה
כאן על ידי הסאלות סוטאלו. אין כאן
סאלה של דקטטורה כלכלית, זה יותר מדי דרמטי; פה אני רואה סתי גיסות:
א) הגיסה כפי סמתבטאת בחוק - נגיד בתור סחלקה של המטטלה. בו יכוח בכנסת
הבעתי את דעתי סזה לא רצוי סהרבה בחינות, סאינני רוצה לעטוף עליהן ברגע
זה. אנו כולנו בדעה סההכרעה האחרונה צריכה להיות בידי המטטלה, לא
סעתי דעה אחרת. הסאלה היא איך אנו צריכים להרכיב את ההנהלה כדי להבטיח
שהיא באמת תהיה הנהלה עצמאית, וסצד סני סלא יהיו יותד מדי קונפליקטים,
כי אין אנו סעונינים ליצור אורירה של קונפליקטים. אני חוסב שהסאלה
היותר חסובה היא, לסצוא איזו סזיגה בין סתי טגטות אלו - סגטת החוק
והטגמה להנהלה עצמאית - באופן סתהיה הנהלה של יותר מאדם אחד וסצד סני
ההרכב יהיה כזה סיסנע קונפליקטים וסיוכל לעבוד בהרמוניה. אני סואל את
מר ברט, האם יס לו הצעה קונקרטיית להרכב ההנהלה, הרכב אשר יבטיח את
הסטרות האלה.

מר בר-יוסף:

ד"ר ברט אמר שלפי דעתו, ועדות הסיעצות
סופן להתנוון, ונתן לדוגמה את ועדת
הבנקים. סכיוון סמר הופיין אינו נוכח ביסיבה, אני סרגיס חובהלוטר כמה
מלים בעבין זה. הדוגמה סהביא מר ברט אינה כל כך סתאימה; דווקא בנוגע
לסיעורי הליקבידיות המצב הוא אחד. ועדת הבנקים, סהחליטה ביחס לסיעורי
הליקבידיות, אמנם קבעה סכל 3 חדסים תדון בעבין, והיא דנה פעם אחת
והחליטה להקפיא את האטראי, לכן לא עסדה יותר על סדר היום סאלת הליקבידיות
אחרי כן דנו על הרחבת האטראי, ואם אתה סרחיב את האטראי, אין צורך
בליקבידיות.

אני רוצה גם להוסיף סיט סבדל גדול בין
הועדה הסיעצת לעניני הבנקאות לבין הועדה סתוקס לפי חוק בנק יטראל. לועדה
הראסונה אין כל סמכות, לא צריך להתיעץ אתה בטום דבר, ואם כן סתיעצים -
פירוס הדבר סהיא לא רק אינה סתנוונת, אלא תופסת עסדה.

מר ברט:

בסאלתי בנוגע לריבית מכסימלית, ואם
אפשרי ורצוי לקבוע שיעורים סוונים של
ריבית, עפדתי לגבי סאלת הריבית הפכסימלית אינה כעסדת רוב האנשים
המטפלים בסאלה זו. אני בדעה, שהעובדה סבחוק הנוכחי יס ריבית אחת קבועה
היתה לרעה. אני חוסב סלא היינו מגיעים לאותן סערווריות של טוק סחנר
בריבית, אילו היו אפשרויות של גמיסות בקביעת הריבית.

איננו אוטר שעל ידי זה היינו מונעים את כל ההתפתחויות הבלתי רצויות, אבל היינו יכולים להילחם נגד אותה התפתחות פרועה שהיינו עדים לה. לפיכך אני בדעה שהבנק, אם ישתמט בסמכותו לפי סעיף 58, צריך לעשות זאת בצורה גמישה, וצריך לזמן לזמן, לפי סיקול הנתונים באותו זמן, לקבוע מה צריכה להיות הריבית המכסימלית. כבר לפני חודשים אחדים לי מנהל אחד הבנקים ההגונים, שאין הוא יכול, אחרי ההגדלה האחרונה של סכר העבודה, לאזן את חשבון רווח והפסד שלו, אם הוא יקבל רבית קטנה מ-12%.

הבנק הזה החליט לקחת ריבית של 12 אחוז, למרות שזה בניגוד לחוק, ברור שלא באופן רשמי, אלא על ידי הטלת כל מיני תשלומים. ואם הבנק המרכזי ירוכח בזה, שבם בנק הגון אינו יכול לנהל את עסקיו עם ריבית של 9%, אין הוא יכול לקבוע ריבית מכסימלית של 9%. אם הבנק ישתמט בסמכותו הניתנת לו בסעיף 58, עליו להטלים את החוק על ידי סנקציות מאד חסרות. עד עתה החוק לא נתן טום אפשרות של סנקציות. אני הצעתי פעמיים-שלוש בוועדת הבנקאות, שחוק הריבית יכלול לפחות שתי סנקציות - שעל הלונאה הניתנת בריבית בלתי חוקית אין מסלמים כלל ריבית, ושהשופט יהיה רשאי להחליט על הפסד של חלק מהקרן. אם יהיה חוק ריבית כזה, גמיש, לפיו תותאם הריבית מדי פעם בפעם בהתאם לתנאים, חוק הטלונה בסנקציות המפחידות אנשים בלתי הגונים - באשר הפסד של כסף מפחיד אותם יותר מכאשר - זה היה פותר את הבעיה.

אשר לסאלה אם אפשר להבדיל בין ריבית לריבית, לפי המטרה, דעתי היא טוב יהיה להבדיל, שתהיה ריבית מכסימלית יותר בטובה בסביל דברים שאינם יכולים לסאת ריבית גבוהה, אבל אז הריבית המכסימלית הכללית צריכה להיות יותר גבוהה. כי אם ניקה לדוגמה שבנק אינו יכול לאזן את חשבון בריבית קטנה מ-12%, הרי הריבית המכסימלית צריכה להיות 14%, במידה שיצאו על הבנק לתת אשראי לחקלאות בריבית של 8%.

נשאלתי בנוגע לפיקוח על המטבע הזר;

אני בעד זה שהפיקוח על המטבע הזר יעבור לבנק המרכזי, כי סם תהיה המוסמכות, סם יהיה חומר, סם תהיה אפשרות לעמוד בקשרים בינלאומיים, ובכלל יותר טוב שהפיקוח יהיה בידי הבנק המרכזי מאשר בידי האוצר. אבל אין זאת אומרת שהבנק הממלכתי צריך להתעסק ברסיונות לבוא; הרסיונות יינתנו על ידי הרסיונות המוסמכות כפי שזה היה עד עתה.

אשר לסאלת הכיסוי; בנוגע לכיסוי הדעה

המדעית המקובלת כיום היא כל כך ברורה, שלא דרוס כיסוי, ולא רואים בכיסוי אילו תוספת חשובה, שהייתי עושה את עצמי לצחוק אילו הייתי טוען בעד כיסוי. אלמלא כך הייתי מדבר בעד הכיסוי, מפני שהפסיכולוגיה של הטובי העם אינה כדעת המדע, ועד היום אנו רואים סתירה גמורה בין דעת הציבור ובין דעת המדע. הציבור בהחלט יביט טוב יותר על מטבע שיס לה צורה זו או אחרת של כיסוי, מאשר על מטבע שאין לה כיסוי.

טאותם טעמים אני בעד פרסומת רחבה,

ואנו כולנו מודים לאוצר על הפירסומת הרחבה, שבלי כל ספק סיהרה את האוירה ומוטב להוסיף פרסומת.

אעבור לתשובות על השאלות שנבעו בסאלה

המרכזית. אתחיל בדברי מר בר-יוסף; לדאבוני, דעתי אינה כדעתו. אנו לא דנו על 90%, מפני שכמות האשראי אינה נקבעת על ידי 90% אלה. אילו זה היה כך - אז גם הצדק היה עם מר בר-יוסף. בעת שהמטלה קבעה את ה-90%, היא עשתה זאת לשם הכוונת האשראי, לא מפני שהבנקים היו זקוקים לדעתה, בליקבדיות של 90%, על סכום ידוע אחרי תאריך ידוע, כי אם מפני שהמטלה דאתה סכנה של אינפלציה. היות וזה היה אמצעי לסלחמה נגד האינפלציה, המטלה מדי פעם הדריכה את הבנקים, כיצד עליהם לסחור גם מהליקבדיות של 90%. גם בזמן שאנו דנו על הקפאה היינו צריכים לדון על זה ועל אחת כמה וכמה צריך היה לעשות זאת בעת ביטול ההקפאה. אני עוררתי סאלה זו ונאמר לי - כמובן לא בצורה זו - שתוק, המטלה החליטה על 90%, היא יכולה להחליט לסחור או לא לסחור. והיות אני הייתי בין אלה שנתנובו, לא למדתי את הפרוטוקול וחסבתי שאין זה עסקי, בו בזמן שהיה מחובתנו לדון, להחליט ולהביא את ההחלטה בפני המטלה.

נשאלתי שאלה, והיא באמת במקומה, האם אני מציע גם לבטל את המלים, באיטור המטסלה, המופיעות בטורה של מעיפים. תשובתי היא שהועדה יכולה לעשות זאת כפי שהיא מבינה את הענין. אילו הייתי אני הקובע, הייתי טוחק את המלים, באיטור המטסלה, ואני אטביר איך אני רוצה את היחס הטוב והפוררה בין המטסלה ובין הבנק המרכזי, ואז תראו שבהחלט ניתן למחוק את המלים האלה, אבל אם תאמרו שיש רק ברירה בין מבנה הקיים ובין המבנה שאני מציע, עם הנוספת הזו, המקנה סמכות למטסלה, אז הייתי אוטר שמוטב כי תאונה המלים, באיטור המטסלה, בלבד שלא יחריב בגלל זה המבנה הבריא לעומת המבנה שהוא בעיני בלתי בריא. אז איטור המטסלה יהיה רוטיני, מפני שגם המטסלה תרכיב את ההנהלה ותעבוד אתה, ברוב המקרים החלטות ההנהלה תשלחנה בחוזר לשרים הכלכליים, הם בודאי לא ימצאו פגם, יחתכו עליהן והמטסלה תאטר אותן. זו תהיה פרוצדורה פשוטה מאוד.

אני רוצה להדגיש שהצעתי איננה אמצאה שלי, זה דבר בדוק בכל הארצות, כל המטסלות עשו זאת, ברוב המקרים המטסלה מטנה את ההנהלה, והיא מטנה אותה בצורה כזו שיהיה לה זמן בהנהלה זו, שהיא תהיה בטוחה כי ההנהלה תבצע את המדיניות הכלכלית שלה. ישנן ארצות בהן הנביד יכול להיות מפורט כל יום, לפי דעת המטסלה, וחברי ההנהלה הם לזמן קבוע, ויש ארצות שהפרוצדורה היא ההיפך הגמור, שחברי ההנהלה יכולים להיות מפורטים, במידה והמטסלה בדעה שאנשים אלה אינם מסוגלים לבצע את המדיניות שלה, למשל אחרי שינוי מוחלט בהרכב המטסלה - בניח שהיתה מטסלה ימנית ובאה מטסלה שמאלית. ויש גם ארצות אחרות, שבהן במקרה של קונפליקט בין המטסלה ובין אהבהלת הבנק המרכזי, הפרלמנט מכריע. בנידון זה אפשר למצוא דרך טן הדרכים הבדוקות והטובות. אני הייתי בוחר שלגבי הנביד יאטר בחוק מה שנאטר היום, וטעל הנהלה יאטר כי היא תשרת מספר שנים, אבל בשכות המטסלה לדרוש בהתפטרותה. ברור שאנו דואגים במידה טכנימלית לרציפות, כי לא בוקל המטסלה תוכל לפטר את ההנהלה, אבל אם חברי ההנהלה ירצו לנהוג כאילו הם המטסלה, אז המטסלה תגיד להם: לכו הביתה! אם נביח יקרה, טס שקרה אצלנו בחודש פברואר 1952, כאשר המטסלה החליטה על פוליטיקה כלכלית חדשה, ויהיו חברי הנהלה שלא ירצו לבצע פוליטיקה זו, הם יבינו כי מוטב שיתפטרו, לפני שהמטסלה תשלח אותם. המטסלה לא תמנה אנשים מסדרנה שליטית, שלחכו עד שהיא תשלח אותם, אבל גם אם יהיו בודים כאלה, בידי המטסלה האפשרות לפטרם בכל רגע.

חב"כ פנדר טאל קיצד אני מתאר לי את הרכב ההנהלה; דעתי היא זו: המטסלה תשלח למנהלה שניים מסריה הכלכליים, אבל לא את שר האוצר. אני לא דיברתי על קונפליקט בין המטסלה ובין הבנק - כי במקרה זה המטסלה תפטר את המנהלה - כי אם על קונפליקט בין הבנק ושר האוצר.

בעיני זה היינו הנ.

ח. למדן:

ראיתי דוגמות שזה לא היינו הנ. במקרים כאלה למטסלה יהיה חיזוק רב אם תהיה מנהלה של הבנק המרכזי אשר עומדת על שלה, מתוך שיקול-דעת שלה. והניסוק הזה נזכר כאחד הניסוקים החשובים ביותר בכל המבנה הזה, ואני סוכן לקרוא בפניכם את המקור מטנו אני מצטט זאת. אני סוכן לוטר ולהוסיף שהמטסלה תשלח שר יטיני ושר שמאלי, מפני שחטיבותו של הבנק היא בזה שהוא יעבוד ברציפות. וגם אילו לא הייתה לנו קואליציה, הייתי אומר שבמנהלת הבנק צריך להיות שר פועלי ובלתי פועלי. בין אם יש קואליציה ובין אם אין, יש בארץ יחס ידוע בין הצד הפועלי ובין הצד הבלתי פועלי, והבנק המרכזי אינו צריך לסנות את מערכותיו אם יחס הכוחות מסתנה באחוזים טעטים. אנו יכולים למצוא דרך של פוליטיקה מונטרית אשר תהיה סיבטזה בין המגמות השונות. נוסף על שני השרים הכלכליים צריכים להיות במנהלה עוד שני כלכלנים, שיכולים להיות איט טעטה ומיט טדע, או שני אנשי טדע או שני אנשי טעטה.

סר ברט:

לשאלת חב"כ בז'רנו, מה במקרה שהצעתי תביא לעיכוב מסויים בקבלת החוק. אם היה מתברר שבעיה זו אפשר לפתור רק על ידי דחיית קבלת החוק לחודשים, הייתי אומר שחודשים אלה כדאיים וכדאיים. ואני אומר זאת על אף העובדה שאני באופן איטי מעוניין כי הבנק יקום לפני גמר הטנה. ואינני מתאר לי, שהניסוק להקמה מהירה יכול לעמוד, מבחינת חטיבותו, בהשוואה כל שהיא לגבי ענין הנוגע לקיומו של הבנק.

אשר לטאלה הסניה של חה"כ בז'רנו, בנוגע לפיקוח על הבנקים. כאן קרה דבר קצת מוזר, בניסוח האחרון היו סעיפים מרובים בקטר לכל שאלת הפיקוח. אנשים טובים, ביניהם אנוכי, היינו בדעה, שכל זמן שהמטסלה והכנסת אינן מבינות חוק בנקאות טפורט, צריך למחוק את כל הסעיפים המטפלים בבנקאות בחוק זה. היום אני מפחד שנעטוד במצב מעורפל, לרגלי זה שיש לנו חוק בנקאות מיוסן וחוק חדש זה, הנותן גם כן סמכויות בנוגע לנזילות, אשראי וכו'. המטסלה קיבלה את העקרון הזה ומחקה ל-8 סעיפים שטיפלו בפרטי הפיקוח על הבנקים, ואת יתר הסעיפים השאירה. מכיוון שכך, אני גורס את העברת הפיקוח על הבנקים לבנק המרכזי, מפני שבאחד בחוק התערבויות הרבה יותר מרחיקות לכת בנוגע לענין האשראי והנזילות, ומוטב שהכל יהיה מרוכז בידי הבנק המרכזי, והוא ינהג בהתאם לפקודת הבנקים.

חה"כ גביחובסקי טאל על דעת הבנקאות. אמטור סתי עובדות, אם כי אינני יודע אם אני רטאי לעשות זאת. בוועדה המיעצת נתקבלה החלטה לא להביע דעה בטאלת זו מפני שהיא שאלה פוליטית. אחרי זה קיבלתי הודעה ממספר בנקים קטנים, שהתאספו ודנו בחוק, ואשר התרעמו שלא קיבלו אינפורמציה. הם החליטו לקרוא לישיבת המטסלה, ובישיבה זו הורכבה ועדת אשר אספה את החומר מכל הבנקים ושלחה את הסיכומים שנתקבלו, על מנת שהמטסלה תעביר לוועדת הכספים ולטרורוביץ חומר זה. בישיבה זו נתקבלה החלטה בעד מנהלה של הבנק המרכזי.

לקרוא

לפני סאסיים ברצוני/לפניכם מתוך חוק הבנק הלאומי בפרגווי, מה מחברי החוק אומרים בטאלה זו. (קורא)

החוק שלנו בנוי במידה גדולה על גוסס החוק בצ'יילון. בצ'יילון המצב הוא כזה, שלא היה להם אפילו אדם אחד מוכשר לנהל את הבנק המרכזי, והיו צריכים לעשות "יבוא" של בגיד מחו"ל. אף על פי כן, אפילו בארץ כזו, הרכיבו מנהלה של 3 אנשים.

אם הועדה מעונינת לסאול גם בנקודות אחרות, כי היום נבעתי בנקודה העיקרית בלבד, אני עומד לפקודתכם ומוכן לנסוע לירוסלים אם יהיה צורך בכך.

היו"ר י. גורדי: אם במהלך הדיונים תגיע הועדה למסקנה שצריכה להיטלך בדעתך - היא תעשה זאת.

טר החקלאות פ. נפתלי: לא אדבר כטר החקלאות, אלא כאחד החברים שטן ההתחלה השתתפו בהתייעצויות על ניסוח הצעת החוק ועל תוכנה. בעיני, שאלת מבנה המנהלה של הבנק איננה שאלה בנקאית, איננה שאלה של טוטחיות מבחינת עסקי הבנק. לכן אני חושב שצדקו הבנקים בטלב הראסון כאשר החליטו לא להביע דעה בענין זה.

אין זו גם שאלה של הסקפת עולם, או שאלה של איזו הסקפה כללית אדמיניסטרטיבית, אלא, לדעתי, יש לדון על כך, איזה מבנה רצוי לנו, בהתאם לתנאים הסיוחדים שלנו. יתכן שאילו הייתי דן על הבנק בפרגווי הייתי באותה דעה כפי שהטוטחים הביאו אותה, אבל אני אביע את דעתי רק מנקודת מבט התנאים שלנו.

הקרו הכללי של הצעה החוק, כפי שהמטסלה קיבלה אותה, הוא לדאוג לכך שהבנק המטלכתי יהיה מכסיר להוצאה לפועל של הסדיניות הכלכלית של המטסלה. זהו סינוי שחל בכל מערכת הבנקים המרכזיים מהטאה ה-י"ח עד היום. בהתחלה הבנקים המרכזיים היו באמת בנקים, היו בנקים אשר פעלו לפי כללים פחות או יותר ברורים, עשו את עסקיהם ולמטסלות היה פיקוח עליהם. אבל במאה ה-20 חל סינוי גדול בזה שכל סדיניות האשראי, כל הסדיניות הבנקאית של הבנקים המרכזיים בהייתה הרבה יותר קטורה לסדיניות הכלכלית של כל מדינה מודרנית. ומכיוון שבטובן זה המטסל שלנו הוא בודאי מודרני, אנו חשבנו, בטעת ניסוח החוק, שהדבר החשוב ביותר הוא, להבטיח שהבנק המטלכתי לא יהיה ממלכה נפרדת מהמדינה, שהמטסלה, כי אם יהיה מכסיר עצמאי, אבל מכסיר של המטסלה לביצוע סדיניותה. לכן הכנסנו בכל הסעיפים החשובים את הטלים, באיסור המטסלה, כדי למנוע שתהיה כפילות וניגוד בין סדיניות הבנק לבין סדיניות המטסלה.

אם אני לוקח קונצפציה זו כקונצפציה יסודית של הצעת החוק, אני תושב שלקונצפציה זו מתאימה הצורה שהוצעה, שהנגיד יהיה אחראי רק בפני המטסלה לנגיד יהיו יועצים, ועדה משעצת ומועצה מיעצת, על טנת סיהיה בקונצקט עם חוגים כלכליים וחבים, אבל הוא אחראי להחלטות, ואם יש חלוקי דעות על מדיניות האסראי, או על סאלה אחרת, זה ענין בינו לבין המטסלה. החוק נותן לנגיד עמדה חשובה מאד, ולגברי לא יהיה קל, במקרה של חלוקי דעות יסודיים בין המטסלה ובין הנגיד, לבטל את דעתו של הנגיד וללכת עד הסוף נגדו. המטסלה אמנם יכולה לעשות זאת, אז הנגיד צריך להתפטר, אבל מפני שהנגיד יהיה איסיות חשובה, ברור שאם יהיו חלוקי דעות בינו ובין המטסלה, אז שני הצדדים יהיו חזקים, ואז שהצד האחד יטכנע את השני, או שיגיעו לידי פשרה. יהיה יותר נוח וטוב אם הדברים ייחתכו בין הנגיד והמטסלה, מאשר אילו הנגיד יעמוד בין שני גורמים מגבילים.

אם נקבל הצעת טר ברט ונקים הנהלה, אזי הנגיד צריך בראש וראשונה לטכנע את ההנהלה ואחרי זה צריך להביא את החלטת ההנהלה בפני המטסלה. והאפשרות להגיע לפשרה - ובעיני פשרה זו הצורה הרבילה של החיים - היא הרבה יותר טובה אם עוסדים הנגיד וחברי המטסלה בויכוח בינם לבין עצמם, מאשר אילו הנגיד בא בהחלטת ההנהלה וצריך להתפטר עם המטסלה. לדעתי זה יהיה מפגנון כבד טדי.

אבל גם להצעה זו הייתי מסכים, לולא דאיתי סה תהיא התוצאה של הרכב הנהלה כזו. אני סולל שלילה מוחלטת את הצעתו של טר ברט, שבתוך ההנהלה צריכים להיות שני טרים מפלגות טובות. יש, אמנם, אנשים שחוטבים כל נגיע לביבנס סתי מפלגות גדולות בארץ, אבל גם אם נניח סיהיה שלטון קואליציוני, אין דבר יותר רע בעיני מאשר לסלוח להנהלת הבנק שני טרים לא כנציגי המטסלה, כי אם כנציגי שני זרמים טובים במטסלה. הטרים בתוך המטסלה צריכים להתווכח, לטכנע איס את רעהו, להתפטר, אבל כלפי חוץ הם צריכים להופיע בדעה מסותפת, דעת המטסלה. גם לו הייתי בעד הקמת הנהלה, הייתי מתנגד בכל תוקף טבהנהלה יטבו טרים, שהם יתווכחו ביניהם.

גם לגבי שני האנשים הנותרים בהרכב ההנהלה הסבב אינו ברור. אם נטאל את עצמנו מי הם אנשים אלה, סיט להם עמדה מאד חשובה בחיי הכלכלה, וטאין הם קטורים למחסבה מפלגתית ולסקטוריים, חוטבני שנתקסה למצוא אותם. אם נלך בדרך זו, בסופו של דבר ההנהלה תהיה גוף מפלגתי. החטבון יהיה אחר מאשר חטבוננו של טר ברט, זו תהיה נציגות של מפלגות טובות, והרכב ההנהלה יכול להיות דבר מאד מסובב, טטום שהקואליציה שלנו איננה קואליציה של סתי מפלגות. התוצאה תהיה טכנבים בתוך הנהלת הבנק את הגורם המפלגתי.

מאחר שאני חוטב שעלינו לדאוג כי הכטסיר הזה יהיה ככטסיר לביצוע המדיניות הכלכלית של המטסלה, ולא ככטסיר טבתוכו יהיו חיכוכים וויכוחים מפלגתיים, אני חוטב שהרבה יותר כריא לקבל את המבנה כפי שהוא מוצע בהצעת החוק - נגיד עם גופים מיעצים. לא יהיה כה קל לנגיד ללכת בניגוד גטור לדעת הועדה המיעצת, אלא גם הוא יעטה פטרות. אין להתעלם מהטסקל של הועדה המיעצת, והנגיד יהיה טוכרח להתחטב בדעתה, אבל ההכרעה הסופית תיפול תוך דיונים וויכוחים בין המטסלה והנגיד. לדעתי, כתנאים טאנו חיים, תנאים של טסק טודרני כשהבנק הטרכוזי צריך להיות זרוע של המטסלה, המבנה הטוצע בהצעת החוק הוא המתאים ביותר והכריא ביותר בטבילנו.

אני בעד קבלה מהירה של החוק על ידי הכנסת, כי לדעתי אנו אחרנו בהקמת הבנק המטלמתי. אולם אם אני מציע לוועדה לקבל את הצורה שהוצעה בהצעת החוק, אינני מציע זאת על בסיס של חוסר זמן, אלא מפני שאני חוטב טקונטטרוקציה זו היא נכונה.

היו"ר י. גוריי: בכל ענין טועדת הכספים דנה עליו, אף פעם לא לחצתי לסיים את הדיון טטום טאין זמן.